

Visdom för säkerhet

Häromdagen kom ett mejl från chefen: »Du har 1622 osignerade anteckningar i Melior. Var vänlig signera dessa omgående!« Jag svarade: »Okej, men i brist på tid blir det i oläst skick.« Vad kan en chef säga, och vad kan en sjukvårdsarbetare göra?

Illustration: Annika Huett

För att minska min underlåtenhetssynd tryckte jag pekfingerarna på datortangenterna under förmiddagen och lyckades minska signeringskorgen med en femtedel. Det kändes meningslöst och våldsamt frustrerande då jag dessutom, efter var trettiande signering, kastades ur systemet och fick logga in på nytt.

Lagen som kräver signering är inte effektiv. Den slukar sjukvårdsproduktion och arbetsmiljö, och de flesta signeringar görs utan att läsa eller tänka. Signeringstvånget, som är en av de stora tidstjuvarna i vården i dag, är också patientsäkerhetens största luftsving.

Varje år skadas omkring 100 000 patienter i världen och 3 000 dör. Det innebär en ofattbar mängd onödigt lidande. Priset är även mycket pengar som kan användas bättre. Patientsäkerhet är viktigt, och regeringens satsning på 2,5 miljarder kronor för att minska patientskador är vällovlig. Fyrahundra miljoner kronor ska i år stimulera landstingen att skapa en säkrare vård.

Staten och SKL har enats om en prestationsbaserad ersättningsmodell. En förutsättning för att ett landsting ska få del av medlen är att vårdgivarna upprättar en patientsäkerhetsberättelse, inrättar en Stramagrupp, deltar i den nationella patientenkäten för primärvården och påbörjar arbetet med att införa den nationella patientöversikten.

De måste dessutom visa att de mäter patientsäkerhetskulturen, följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler, förekomsten av trycksår och antibiotikaförskrivningen i öppenvården.

Utmärkt, men för att minska skadorna i vården räcker det inte att mäta, räkna och rapportera. Visserligen behövs checklistor, beslutsstöd och hygienrutiner, men det mest väsentliga för patienters sä-

kerhet är goda betingelser för patientmötet, personal med klinisk blick och överförd kunskap, erfarenhet, handlag samt förmåga till kommunikation.

Det krävs kompetent personal som »för säkerhets skull« förmedlar och söker råd, delar med sig av sin klokskap, leder och handleder.

Ivårdförbundets tidning uppmanar Cordula Wagner, holländsk professor i patientsäkerhet, vårdpersonal att våga lita på sin känsla av att något är onormalt.

Hon tycker det är viktigt att »fånga upp kvalitetsarbetet ur procedurträsket« och »väsna den kliniska blicken«. Hon beskriver att det handlar om att skapa balans. Å ena sidan ska vårdpersonal arbeta efter rutiner och direktiv, å andra sidan ska de reagera på oväntade situationer, göra val och vidta åtgärder som ligger i patientens intresse.

Det professionella kunnandet måste lyftas fram mer. Den kliniska blicken, känslan för om något är normalt eller onormalt, måste användas – inte tryckas ner, säger hon.

Cordula Wagner menar att vi måste ge akt på att ökad specialisering och ny teknik inte enbart leder till bättre och säkrare vård utan också till det motsatta. Varje innovation ökar risken för oförutsedda skador, och ökad specialisering ger starkare avgränsningar och mer inrutat tänkande.

Brister i samarbete och kommunikation mellan yrkesgrupper är en av de största farorna för patientsäkerheten, anser hon.

Jag håller med. Vi borde ägna tid åt verkligt och viktigt samarbete och kommunikation. Att prioritera dokumentation ensam vid datorn framför ronder och teamdiskussioner ger inte den säkraste vården.

Insatser är inte värdefulla enkom för att de är dokumenterade. Förvisso bör viktiga mätbara patientsäkerhetsmål belönas, men minst lika mycket som avsätts för att pejla kultur och rutiner bör satsas på fortbildning för kunskap och klokskap. Annars kan resultatet bli ännu ett slag i luften. ■

»Det professionella kunnandet måste lyftas fram mer.«

MARIE WEDIN
ordförande i
Läkarförbundet

De viktigaste faktorerna för patientsäkerhet:

- Värdet av den kliniska blicken och erfarenheten.
- Intresset för att ifrågasätta.
- Stoltheten över verksamheten och kunskapen.
- Drivkraften att förbättra vården.
- Omdömet som säger att något är fel.
- Modet att våga varna och vägra.

Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se
E-post: info@sif.se
Telefon: 08-790 33 00
Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm

